

Conceptverslag van de raadsmarkt commissie Samenleving d.d. 24 april 2014 van 18.00 tot 19.00 uur over de beleidskaders Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en Opvang en begeleiding OGGZ-doelgroep

Aanwezige raadsleden: de heren Brander (PvdA), De Jong (VVD), Van den Raadt (Trots), Smit (OPH), Snoek (CDA), Vrugt (Actiepartij) en de dames Huysse (GroenLinks), Van Ketel (SP), Leitner (D66), De Raad (CDA), Ramsodit (PvdA), Sterenberg (VVD) en Tempelaar (Actiepartij)

Voorts aanwezig: mevrouw Korthouwer en mevrouw Reitzema, beiden beleidsmedewerker afdeling Wonen, Welzijn en Gezondheidszorg

Verslag: mevrouw Van de Belt

Mevrouw Korthouwer opent de raadsmarkt om 18.00 uur en heet iedereen welkom op deze raadsmarkt met informatie op de twee beleidsterreinen Aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en Opvang en begeleiding OGGZ. Zij verzorgt de presentatie Een veilig thuis. Binnenkort wordt de raad een nieuwe visie voorgelegd voor de komende vier jaar; de huidige visie loopt eind 2014 af. De huidige visie is geëvalueerd. Er is een aantal nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de financiering en er komt een aantal decentralisaties aan. Die zaken vereisen een nieuwe visie.

Een veilig thuis

De huidige visie is dat geweld achter de voordeur onacceptabel is. Als het toch plaatsvindt, is het zaak dit zo snel mogelijk te stoppen. Huiselijk geweld komt veel voor, is dikwijls onzichtbaar, vormt een taboe, en wordt weinig gemeld. Het aantal incidenten dat gemeld wordt, is gestegen van 1388 meldingen in 2009 naar 3205 meldingen in 2013. Het komt in alle lagen van de bevolking voor en in veel verschillende verschijningsvormen: lichamelijke mishandeling, geestelijke mishandeling, seksueel geweld, financiële uitbuiting, kindermishandeling (waaronder getuige zijn van mishandeling), ouderenmishandeling, eerge relateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en mensenhandel/prostitutie.

Het beleidsterrein is complex. Er zijn verschillende organisaties bij betrokken en dus is de regie belangrijk om een samenhangende aanpak te realiseren. Haarlem is beleidsregisseur, ze is centrumgemeente voor de regio Midden- en Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer en daarvoor ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk. De procesregie heeft de gemeente belegd bij het steunpunt Huiselijk geweld, waar alle meldingen binnenkomen. Dat steunpunt analyseert het probleem en komt in actie. Dat steunpunt signaleert ook de knelpunten in de keten, dus in de uitvoering. Indien nodig kan de centrumgemeente dan beleidswijzigingen doorvoeren. Dan is er nog de casusregie. Afhankelijk van de melding van de casus wordt een organisatie verantwoordelijk voor het traject van een cliënt en dat varieert per casus. De procesregisseur pakt de casus op. Op elke politiemelding vindt een risicotaxatie plaats. Afhankelijk van de dreiging wordt een inschatting gemaakt. De meeste meldingen komen vanuit de politie, maar er komen ook meldingen uit organisaties of burgers. Alles wordt gescreend.

Evaluatie van het huidige kader laat zien dat de ketenaanpak heel succesvol is. Bijna alle ambities zijn gerealiseerd: versterking van het steunpunt, het integreren van crisismanagement, aandacht voor preventie, voorlichting en het knelpunt binnen de vrouwenopvang. De bezettingsgraad binnen de vrouwenopvang blijft een knelpunt. Een vrouw verblijft in principe een half jaar in de opvang. Door de krappe woningmarkt verloopt de uitstroom langzaam. Ingezet wordt op meer ambulantisering, bijvoorbeeld door een tijdelijk huisverbod. Dat is niet altijd toereikend. Er is ook ingezet op Aware, een noodknop voor vrouwen die thuis blijven. Er is een convenant met de woningcorporaties, maar er komen te weinig woningen beschikbaar. Soms wordt gekeken naar andere regio's. De inzet van het tijdelijke huisverbod voor de agressor kent een toename van 46 in 2009 naar 80 in 2012. Op het moment dat het gebeurt, zijn mensen erg bereid tot medewerking. Uitbreiding van het huisverbod wordt vaker proactief ingezet. Bij kindermishandeling zie je soms aankomen dat het verkeerd gaat en

dan wordt bekeken of dit instrument eerder kan worden ingezet. De effectiviteit en de klanttevredenheid zijn goed.

Verwacht wordt dat Haarlem centrumgemeente blijft tot 1 januari 2017. De gemeente heeft de subsidierelaties moeten opzeggen, maar in mei volgt helderheid over de toekenning van de middelen en dan kan Haarlem de relatie met de verschillende instellingen gewoon continueren. De transitie in de jeugdzorg staat dat het steunpunt wordt samengevoegd met het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Verwacht wordt een toename van het aantal meldingen door de ketenaanpak en de Wet Meldcode, van kracht sinds 1 juli 2013. Het steunpunt is daardoor meldpunt geworden, waar verschillende beroepskrachten een melding kunnen doen bij verdenking van huiselijk geweld. Dat verloopt via een stappenplan. Het gaat dan om meldingen die niet bij de politie vandaan komen. Het Multidisciplinair kindercentrum (MDCK) is een expertisecentrum van verschillende organisaties, waardoor sneller gehandeld kan worden. Dan hoeft een kind maar een keer zijn verhaal te vertellen. Aanpak ouderenmishandeling is een speerpunt. Binnen het steunpunt is een formeel meldpunt. Ingezet wordt op financiële uitbuiting. Voorts is er aandacht voor het voorkomen van misbruik en verklaring omtrent gedrag (VOG). Zo wordt getracht het risico te minimaliseren bij organisaties en mensen die werken met kinderen met een verstandelijke beperking. Dan is er aandacht voor de verbinding met strafrechtketen (ZSM). Vanuit het OM is een wijziging doorgevoerd. Het OM wil zaken zo snel mogelijk afhandelen, maar dat brengt het risico mee dat de zorgverlening te weinig aandacht krijgt. Daarover zijn nu afspraken gemaakt. Voorheen was een justitieel casusoverleg gelinkt aan het veiligheidshuis. Dat is met ZSM komen te vervallen. In het veiligheidshuis zijn relatief weinig complexe zaken.

De visie blijft overeind: niet acceptabel en ingrijpen als het moet. De missie is bestrijding door een integrale, regionale systeemgerichte aanpak. Er worden de dader therapieën aangeboden, in principe vrijwillig, maar in het geval van een strafrechtzaak kan het ook gedwongen zijn. Er wordt veel gebruik van gemaakt. Om de aanpak te verbeteren is er een geïntegreerde aanpak bij het steunpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Er is aandacht voor de diverse soorten geweld, dus ook voor ouderenmishandeling. De inzet is op alle meldingen actie te ondernemen.

Nieuwe ambities:

De gemeente wil behouden wat nu is behaald. Voorts speelt de vorming van het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld (AMHK); ingezet wordt op vermindering druk Vrouwenopvang, het voorkomen van wachtlijsten van meldingen; optimaliseren van de ketenaanpak; verbeteren aanpak ouderenmishandeling; investeren in preventie; bewustwording en vroegsignalering; vermindering recidive en stimuleren tijdelijk huisverbod.

Uitwerking ambities:

De uitwerking is met de partners besproken en wordt de gemeenteraad nu voorgelegd. Na vaststelling van de visie volgt de vraagformulering naar partners. Jaarlijks stelt de gemeente de uitvoeringsnota vast. Die bevat de bedragen en de aanpak. Voor de vorming van het AMHK worden nog afspraken gemaakt over structuur en inkoop. Het AMHK zal via de inkoop worden ingekocht. Onderzocht wordt wat de beste constructie is. Die inkoop komt nog in de uitvoering naar voren.

Schroom niet nog vragen te stellen per mail. De slides komen per mail naar de commissie.

Mevrouw Reitzema licht toe dat ook hier een nieuwe visie nodig is, omdat het vorige beleidskader eind 2014 afloopt. Wellicht is er sprake van een andere financiering. Eind mei zijn de financiële kaders waarschijnlijk bekend. Ook bij de OGGZ zijn veel nieuwe ontwikkelingen waarop aanpassing nodig is.

Het regionaal Kompas

Het regionaal Kompas is het regionale beleidskader in de regio Midden- en Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Haarlem is centrumgemeente en ontvangt subsidie vanuit het Rijk. Jaarlijks stelt de gemeente een uitvoeringsnota vast, die bepaalt wat het jaar daarop gebeurt. De OGGZ-doelgroep

kenmerkt zich veelal door mensen met verschillende problemen zoals verslaving, schulden, psychosociale problemen, dak- en thuisloosheid en vaak ook het gebrek aan een zinvolle dagbesteding. De gemeente kan in overleg met de regiogemeenten bepalen waaraan die 6 miljoen euro wordt uitgegeven. De doelgroep is lastig in beeld te krijgen. Het betreft zo'n 600 cliënten. Veel thuislozen zie je niet; een totaalbeeld ontbreekt. In de dagopvang zitten tussen de 40 en 60 mensen. Stem in de stad heeft ongeveer hetzelfde aantal. Verder zwerft er een groep op straat. Ongeveer 1000 alcoholafhankelijken, 500 drugsverslaafden waarvan 200 tot 300 methadongebruikers. De huidige ketenpartners zijn het Leger des Heils, Brijder verslavingszorg, Stem in de Stad, GGD Kennemerland, Dijk en Duin, GGZ Ingeest etc. Deze instellingen verzorgen de opvang van dak- en thuislozen. Er is dagopvang voor 500 unieke cliënten; nachtopvang heeft rond de 300 unieke cliënten, en er is een inloop- en gebruikruimte Brijder met 100 bezoekers per week. De methadonpost kent 150 unieke cliënten. Spuiten is uit, snuiven en slikken is erg in. De gemeente heeft geen financiële relatie met de Brijderstichting. Het is begonnen als overlastbeperkende voorziening.

In de toekomst is 24-uursopvang het doel. Afgelopen juli heeft de raad een stuk aangenomen om de dag- en nachtopvang bijeen te voegen (unielocatie) en een deel van de inloop van Brijder daar onder te brengen plus een alcoholgebruikruimte. Een groep van 30 personen geeft nu met name in de zomer veel overlast op straat. In de nieuwe opvang streeft men naar gescheiden groepen van drugsverslaafden en alcoholafhankelijken. In Hoofddorp staat een maatschappelijke opvang voor gezinnen en in Beverwijk een dag/nachtopvang voor lichtere gevallen. Maatschappelijk herstel staat voorop. Alles is erop gericht mensen tussen de 3 en 6 maanden weer op de rit te krijgen, compleet met zorgverzekering en dagbesteding. De gebruikruimte is een belangrijk instrument. Getracht wordt in een vroegtijdig stadium in te zetten op het voorkomen van huisuitzetting. Er zijn altijd mensen die tot de doelgroep behoren maar geen hulp accepteren. Voor die groep is er outreachende zorg. Dat vraagt een lange adem. De GGD houdt zich hiermee bezig.

De vorige Kompasperiode liep van 2008 tot 2014. Er zijn ketenafspraken gemaakt voor ontslag uit detentie of kliniek, ketenafspraken over preventie huisuitzettingen, gedifferentieerde woonvoorzieningen (RIBW-voorzieningen, een deel stroomt uit naar begeleid/beschermd wonen) en minder overlast op straat. Er zijn nu wel meer woonvoorzieningen, maar dat blijft een aandachtspunt de komende jaren. De RIBW, Leger des Heils, de woningmarkt (particuliere kamerverhuurders) bieden dit aan.

Nieuwe ambities:

Nieuwe ambities zijn gericht op schuldhulpverlening, een groot probleem. Gedifferentieerde woonvoorzieningen (zowel op de particuliere woningmarkt als in specifieke voorzieningen), realisering van 24-uursopvang, activering/zinvolle dagbesteding en het voorkomen van terugval (niet te vroeg loslaten van mensen, net iets meer begeleiding), optimalisering registratie en inzet ervaringsdeskundigheid. Die activering is een regionaal gebeuren. Als organisaties hierin goed zijn, komt de gemeente wellicht wel bij deze instellingen terug. Mensen zijn gebaat met ervaringsdeskundigen en daarop zet de gemeente in. De verdeling van de regionale budgetten is deels een lokale verantwoordelijkheid maar ook de Kompasverantwoordelijkheid. Als mensen hier zijn, neemt de gemeente de zorg en kosten voor haar rekening. De nadruk ligt op goede ketensamenwerking.

Er wordt in stilte gezocht naar een geschikte locatie voor 24-uursopvang. Men is er nog niet helemaal uit wanneer het een gemeentelijke dan wel een regionale verantwoordelijkheid betreft. Er is veel weggevallen aan zinvolle dagbesteding.
